

Gabriel Pisarek

Duchowość sercańska i praktyka rad ewangelicznych

Symposium 18/2(27), 45-58

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ks. Gabriel Pisarek SCJ
Wyższe Seminarium Misyjne Księży Sercanów, Stadniki

DUCHOWOŚĆ SERCAŃSKA I PRAKTYKA RAD EWANGELICZNYCH

Wstęp

Naśladowanie Jezusa Chrystusa na drodze rad ewangelicznych według charyzmatu, jakim został przez Ducha Świętego obdarowany założyciel księży sercanów, o. Leon Jan Dehon (1843-1925), jest szczególnym powołaniem, do którego sercanie zostali wezwani. Naśladują oni Jezusa Chrystusa czystego, ubogiego i posłusznego, jednocześnie żyjąc charyzmatem swojego Założyciela i realizując rady ewangeliczne na specyficznej drodze sercańskiej duchowości.

Ojciec Dehon w lipcu 1877 roku zamyka się w klasztorze Siostr Służebnic Serca Jezusowego w Saint-Quentin, by odprawić rekolekcje i napisać *Reguły* i *Konstytucje* zakonne nowego instytutu. Rekolekcje te rozpoczęły jego roczny nowicjat przed złożeniem pierwszych ślubów zakonnych 28 czerwca, w uroczystość Serca Jezusowego 1878 roku i założeniem Zgromadzenia. Już zatem sam fakt złożenia ślubów zakonnych w dniu, który stał się patronalnym świętem Zgromadzenia poświęconego Sercu Jezusa, oraz napisanie *Reguł* i *Konstytucji* Zgromadzenia w czasie przygotowującym do tego aktu pokazuje, że duchowość sercańska jest związana z praktyką rad ewangelicznych.

Duchowość sercańska i konsekracja zakonna

W nauczaniu na temat życia konsekrowanego Jan Paweł II wskazuje na więź, która istnieje pomiędzy radami ewangelicznymi a samą Trójcą Świętą. Papież naucza, że rady ewangeliczne ukazują tę więź miłości pomiędzy Osobami Trójcy Świętej, osoba zaś, która je praktykuje, przeżywa szczególnie głęboko trynitarny i chrystologiczny charakter życia chrześcijańskiego i szczególnie głęboko go doświadcza¹. Ojciec święty stwierdza, że życie konsekrowane staje się „wyznaniem i znakiem Trójcy Świętej, której tajemnica zostaje ukazana Kościołowi jako wzór i źródło wszelkich form chrześcijańskiego życia”². Należy jednak odnotować, że wymiar trynitarny w adhortacji nie rozpoczyna się od jakiegoś rodzaju teologii psychologizującej lub trynitarnej, ale jest zakorzeniony w słowie Bożym w przeważającej mierze odnoszącym się do Chrystusa³. „Życie konsekrowane jest zatem powołane, aby nieustannie wzbogacać dar rad ewangelicznych miłością coraz prawdziwszą i mocniejszą, przeżywaną w wymiarze trynitarnym”⁴.

Na tę właśnie miłość pomiędzy Osobami Trójcy Świętej a objawiającą się w Osobie Jezusa Chrystusa i przedstawioną w obrazie przebitego Serca w sposób szczególny był uwrażliwiony o. Leon Jan Dehon, założyciel Zgromadzenia Księży Sercanów. Więcej, pragnął on wynagradzać za grzech, czyli za odrzucenie tejże miłości Boga do człowieka.

W *Dyrektorium duchowym*, w pierwszej jego części dotyczącej ducha sercańskiego powołania, w paragrafie odnoszącym się do kapłańskiego wynagrodzenia Ojciec Założyciel tak pisał: „Zażądał także Pan Jezus świętyni, ołtarzy, obrazów ku Czci swego Serca i w dużej mierze już to uzyskał. Nie znalazł jednak jeszcze dosyć serc, które dałyby Mu **czystą miłość**, złożyły **całkowitą ofiarę**, zupełnie **zdały się na Jego wolę**, czego tak bardzo pragnie”⁵.

¹ Por. JAN PAWEŁ II, *Vita Consecrata*, 21.

² Tamże.

³ Por. F. MAZZOTTA, *Vita Consecrata. Invito alla lettura dell'Esortazione apostolica*, Rzym 1996, s. 31.

⁴ JAN PAWEŁ II, *Vita Consecrata*, 20.

⁵ L. DEHON, *Dyrektorium Duchowe Księży Najświętszego Serca Jezusowego*, Kuria Prowincjalna Księży Sercanów, Warszawa 1997, s. 20.

Widzimy więc, że Założyciel księży sercanów zachęca swoich zakonników do czystej miłości, całkowitej ofiary i zdania się na Bożą wolę. Wszystkie te trzy elementy składają się na ducha wynagrodzenia. Wzorem życia zakonnego jest Chrystus. On też był pierwszym, który wynagradzał Ojcu za grzechy ludzkości. Tak jak całe życie osób konsekrowanych jest naśladowaniem Chrystusa, tak przez złożenie ślubu czystości sercanie mogą praktykować czystą miłość, przez ubóstwo powinni składać całkowitą ofiarę z samych siebie na wzór Chrystusa, a przez praktykowanie posłuszeństwa mogą się całkowicie zdać na wolę Boga.

Widzimy zatem, że konsekracja zakonna w duchowości sercańskiej łączy ducha wynagrodzenia i śluby zakonne, które w Kościele są sposobem naśladowania Chrystusa i wyznaniem oraz znakiem Trójcy Świętej. Natomiast według duchowości sercańskiej życie radami ewangelicznymi staje się praktyką czystej miłości, pełnej ofiary i całkowitego zdania się na wolę Boga.

Ofiara sposobem realizowania ślubów zakonnych

Ojciec Dehon już jako założyciel nowego Zgromadzenia i zakonnik, zastanawiając się nad ślubami zakonnymi, w swoich zapiskach odnotowuje przemyślenia dotyczące ślubu czystości, ale odnoszące się także do pozostałych ślubów, które stara się przeżywać w kontekście ofiary. Pisze w ten sposób: „**Czystość jest to ofiara z ciała, tak jak ubóstwo jest ofiarą z dóbr zewnętrznych, a posłuszeństwo ofiarą z duszy**”⁶.

Zatem duch ofiary oraz jej praktykowanie w codziennym życiu każdej poświęconej Bogu przez śluby zakonne osoby pomaga w praktykowaniu rad ewangelicznych i ich realizacji. Można stwierdzić, że według nauczania o. Leona Dehona życie ślubami zakonnymi bez ducha ofiary jest wręcz niemożliwe, a na pewno nie jest możliwe przeżywanie i praktykowanie rad ewangelicznych na drodze sercańskiej duchowości. Dlatego w tej duchowości element ofiary jest tak ważny. Jest on niezbędny także w praktykowaniu rad ewangelicznych. Możemy wręcz stwierdzić, że ofiara łączy duchowość sercańską z praktyką rad ewangelicznych.

⁶ TENŻE, NQ 3, XVIII/1902, nr 12.

Czysta miłość – ofiara z ciała – czystość

To uszczegółowienie – „czysta” – w odniesieniu do miłości wielokrotnie wyłania się w zapiskach o. Leona Dehona, gdyż do tego tematu wracał często w swoich dziełach i korespondencji. Wyjaśniając określenie czystej miłości, należy powiedzieć, że nie chodzi o miłość tylko teoretyczną, abstrakcyjną czy choćby intelektualną. Według o. Leona Dehona, czysta miłość ma początek w sercu człowieka, a więc karmi się uczuciami często bardzo podobnymi do tych uczuć, których doznawał Jezus Chrystus w swoim Najświętszym Sercu. Kiedy więc mówimy o koncepcji czystej miłości, to myślimy o miłości pełnej uczuć, która prowadzi zawsze do wynagrodzenia. Ta miłość cieszy się dobrem innej osoby i zasmuca się z powodu jej bólu. Jej szczególną cechą jest pełna bezinteresowność oraz zapomnienie o sobie samej. Ojciec Leon Dehon, mówiąc o tym terminie, wskazywał na jej podstawową rolę w praktykowaniu wynagrodzenia aż do ofiarowania własnego życia⁷. Widzimy więc, że czysta miłość u o. Leona Dehona fundatora księży sercanów prowadzi też do pełnej ofiary z samego siebie i jest jej fundamentalnym warunkiem.

Ojciec Leon Dehon zawsze szukał w każdej życiowej sytuacji miłości Boga, ponieważ uważał, że znajdując miłość Najświętszego Serca, może odnaleźć wszystkie pozostałe cnoty, takie jak gorliwość apostołską, alienację od stworzeń, obojętność i posłuszeństwo⁸. Szukał jej także podczas ćwiczeń duchownych św. Ignacego Loyoli, zwłaszcza w trakcie kontemplacji *Ad amorem*⁹. W tej kontemplacji św. Ignacy podkreśla

⁷ Por. U. CHIARELLO, *Carisma del fondatore e spiritualità...*, „Studia Dehoniana” 28 (1991), s. 73-75; Z. ŠEREMET, *L'attualità del carisma di Leone Dehon. Uno studio...*, „Studia Dehoniana” 53 (2010), s. 222; G. MANZONI, *Padre Dehon testimonianze di vita*, Rzym 1994, s. 153-156; H. DORRESTEIJN, *Vita e personalità dehoniana*, Bologna 1978, s. 415-416; E. ZIEMANN, *Kult Najświętszego Serca Jezusowego w ujęciu o. Leona Dehona*, w: J. WEŁNA, *Misterium Serca Jezusa. Duchowość na III tysiąclecie*, Kraków 2007, s. 53-54.

⁸ Por. L. DEHON, *Couronnes d'amour. Trois mois de méditations sur la Vie d'amour envers le Sacré-Coeur de Jésus en union avec ses mystères. IIIe Couronne: L'Eucharistie (Juin)*, w: TENŹE, *Œuvres Spirituelles*, t. 2, ED, Andria 1983, s. 442.

⁹ Por. G. PISAREK, „Ćwiczenia duchowne” a myśl o. Dehona. *Studium wpływu „Ćwiczeń duchownych” św. Ignacego na doświadczenie duchowe i nauczanie o. Dehona*, Kraków 2014, s. 337.

konieczność poznania miłości Boga Ojca, a także Jego woli. Każdy człowiek powinien odnaleźć zjednoczenie z Bogiem Ojcem poprzez poznanie i przyjęcie Jego miłości, a następnie ma na nią odpowiedzieć całym swoim życiem. Najlepszą odpowiedzią na tę miłość Boga do człowieka będzie oddana służba Mu i miłowanie Go¹⁰.

Założyciel Zgromadzenia Księży Sercanów jako mistrz nowicjatu uczył tego także swoich podopiecznych. Jego nowicjusz, a potem wierny współpracownik Stanisław Falleur w 1880 roku w swoich notatkach zapisał, że czysta miłość jest konieczna dla powołania księży Najświętszego Serca Jezusowego. Założyciel nauczał, że wszyscy sercanie są wezwani do miłości i do wynagrodzenia. Czysta miłość łączy się też z wynagrodzeniem, gdyż do niego prowadzi, a ono z kolei nie może istnieć bez czystej miłości. Według o. Leona Dehona, jedno prowadzi do drugiego, czysta miłość nie powinna pamiętać o sobie samej, a przede wszystkim cieszy się z dobra osoby, którą umiłował. Ta miłość prowadzi także do gorliwości apostołskiej oraz do wynagrodzenia¹¹.

Ojciec Leon Dehon przedstawia to swoje ciągle usposobienie do ofiarowania wszystkiego Bogu, służenia Mu i kochania Go w swoich paktach miłości. Jeden z nich został napisany w czasie jego trzydziestodniowych rekolekcji w Braisne. Jest znany także inny pakt miłości, napisany przez niego prawdopodobnie około 1889 roku.

Pakt ten został odnaleziony po śmierci o. Dehona przez jego następcę o. Philippe'a. Wśród zapisków zawierających także jego ostatnią wolę znaleziono niewielką kartkę zatytułowaną „Pakt z naszym Panem” – tekst ten został napisany własnoręcznie przez o. Leona Dehona¹² i jest obszerniejszy od tego napisanego w czasie rekolekcji w 1893 roku. Podobnie jak tamten, ten tu przedstawiony powołuje się na modlitwę św. Ignacego Loyoli, która pochodzi z kontemplacji dla uzyskania miłości.

¹⁰ Por. W. KRÓLIKOWSKI, *Kontemplacja dla uzyskania miłości – zwieńczenie drogi Ćwiczeń duchownych i pomost do miłosnej służby w codzienności*, w: K. OSUCH, *W radości z Chrystusem. Wokół treści Czwartego Tygodnia Ćwiczeń Duchownych św. Ignacego Loyoli*, Kraków 2006, s. 90.

¹¹ Por. S. FALLEUR, *Cahiers. Conférences et sermons du Père Dehon aux novices, (9 novembre 1879-21 octobre 1881)*, „*Studia Dehoniana*” 10 (1979), s. 107-108.

¹² Por. G. PHILIPPE, *Lettera circolare n° 1 del 23 agosto 1925*, s. 27.

Jezu mój, przed Tobą i Twoim Ojcem Niebieskim, w obecności Maryi Niepokalanej, mojej Matki, i św. Józefa, mojego opiekuna, składam ślub poświęcenia się z czystej miłości Twemu Najświętszemu Sercu, poświęcenia mojego życia i moich sił dziełu Kapłanów Twojego Serca, akceptując od tej pory wszystkie próby i wszystkie ofiary, których spodoba Ci się ode mnie żądać. Składam ślub nadania wszystkim moim czynom intencji czystej miłości do Jezusa i Jego Najświętszego Serca. Błagam Cię, abys dotknął mojego serca, rozpałił je Twoją miłością, abym miał nie tylko intencję i pragnienie kochania Cię, ale także radość poczucia, przez wpływ Twojej świętej łaski, wszystkich uczuć mojego serca skupionych wyłącznie na Tobie¹³.

Żarliwa modlitwa o. Leona Dehona, przede wszystkim zaś kontemplacja tajemnic życia Chrystusa i doświadczenie Jego miłości, prowadziły Założyciela księży sercanów do naśladowania Chrystusa na drodze realizacji rad ewangelicznych.

Naśladowanie Najświętszego Serca jest głównym wyrazem czci, jaką powinniśmy oddawać Bogu – pisze o. Leon Dehon w jednym ze swoich dzieł duchowych¹⁴. „Bóg jest miłością” (1 J 4,8.16) – pisze św. Jan, ulubiony ewangelista Założyciela księży sercanów. Szukając tej miłości i żyjąc nią, można naśladować Chrystusa. Życie wyrażające się w miłości do Jezusa Chrystusa jest najlepszym sposobem naśladowania Go. Tak właśnie żył o. Leon Dehon przez całe swoje życie. Możemy więc stwierdzić, że życie wewnętrzne o. Leona Dehona było całkowicie skoncentrowane na Osobie Chrystusa i Jego miłości do człowieka¹⁵.

Zatem czysta miłość w myśli o. Leona Dehona jest możliwa tylko dzięki ofierze, podobnie jak realizacja doskonałej czystości jest zagwarantowana tylko dzięki niej.

¹³ L. DEHON, *Patto d'amore*, w: *L. Dehon, Direttorio Spirituale dei Sacerdoti del Sacro Cuore di Gesù*, Milano 1983, nr 275, s. 267.

¹⁴ Por. TENŻE, *Études sur le Sacré-Coeur de Jesus IIe*, w: TENŻE, *OEuvres Spirituelles*, t. 5, Andria 1984, s. 589.

¹⁵ Por. G. PISAREK, „Ćwiczenia duchowne” a myśl..., dz. cyt., s. 341.

Całkowita ofiara – ofiara z dóbr – ubóstwo

Należy podkreślić, że oderwanie się od świata oraz od rzeczy stworzonych i materialnych jest dla o. Leona Dehona bardzo ważne i pomaga w rozwinięciu i pogłębieniu życia wewnętrznego. Wiąże on tę postawę z ubóstwem, widzi go jako warunek konieczny, który prowadzi do zjednoczenia z Bogiem, ale jednocześnie dostrzega w nim sposób naśladowania Jezusa Chrystusa w życiu zakonnym, a także chrześcijańskim¹⁶. Zatem oderwanie się od stworzeń pomaga w naśladowaniu Chrystusa czystego, ubogiego i posłusznego.

Ojciec Leon Dehon w *Dyrektorium duchowym* pisząc o wzniosłości ubóstwa, podkreśla, że oderwanie się od stworzeń i wyrzeczenie stanowią warunki konieczne do zjednoczenia z Sercem Jezusa Chrystusa oraz do życia miłości¹⁷. Alienacja od dóbr materialnych zostaje przypomniana przez Założyciela Księży Sercanów także wówczas, gdy pisze on o cnotach chrześcijańskich¹⁸. Oderwanie się od rzeczy stworzonych i ukochanie ubóstwa przedstawia o. Leon Dehon jako radę, którą Chrystus daje apostołom po to, by im pomóc w apostołskiej działalności¹⁹. Zdaniem o. Leona Dehona, wszystkie dobre dusze mają kochać oderwanie się od tego świata, a także ubóstwo²⁰.

Te dwa elementy: ubóstwo oraz oderwanie od stworzeń, są mocno ze sobą związane w nauczaniu o. Leona Dehona o życiu duchowym i o cnotach chrześcijańskich.

W *Dyrektorium duchowym* o. Leon Dehon wspomina kolejny raz o oderwaniu się od rzeczy stworzonych wtedy, gdy wylicza cnoty niezbędne do realizacji powołania każdego sercanina. Pisze tak: „Oderwa-

¹⁶ Tamże, s. 292.

¹⁷ Por. L. DEHON, *Directoire spirituel des Prêtres du Sacré-Coeur de Jésus. Nouvelle édition revue et augmentée* (1919), w: TENŹE, *Œuvres Spirituelles*, t. 6, Andria 1985, s. 446.

¹⁸ Por. TENŹE, *L'année avec le Sacré-Coeur. Méditations pour tous les jours de l'année selon l'esprit du Sacré-Coeur, d'après l'ordre liturgique et les fêtes des principaux saints, à l'usage des ecclésiastiques, des religieuses et des personnes pieuses. IIe (Juillet – Décembre)*, w: TENŹE, *Œuvres Spirituelles*, t. 4, Andria 1984, s. 33.

¹⁹ Por. tamże, s. 267.

²⁰ Por. tamże, s. 320.

nie się, wyrzeczenie są warunkami koniecznymi do zjednoczenia z naszym Panem. Jeśli serce jest zdominowane przez jakieś przywiązanie do siebie lub do stworzeń, Jezus nie znajduje w nim miejsca”. Potem wskazuje nieco zaskakujące rozwiązanie, w którym zamiast przedstawić środki pomagające w oderwaniu się od rzeczy stworzonych, zachęca swoich duchowych synów do „pozytywnego” rozwiązania, czyli do skoncentrowania się nie na „odrywaniu się od stworzeń”, ale na tym, by jak najmocniej przywiązać się do Jezusa Chrystusa. Píše: „Pierwszym i najlepszym lekarstwem jest starać się przywiązać zawsze do naszego Pana, przy tym rozważać Jego serdeczność i dobroć. Oderwanie się jest wówczas spontaniczną konsekwencją”, a kiedy podsumowuje ten temat, dodaje: „Zakonnik ma ułatwione to oderwanie się dzięki swojej regule, życiu wspólnemu”²¹.

Natomiast pisząc o życiu wewnętrznym, o. Założyciel podkreśla, że tylko osoby, które są oderwane od stworzeń, a także szukają zjednoczenia z Bogiem, mogą spełnić warunki potrzebne do otrzymania darów Ducha Świętego²². Na innym miejscu o. Leon Dehon pisząc o naśladowaniu Jezusa Chrystusa podkreśla, że wszyscy mamy się nauczyć od Jezusa Chrystusa oddzielenia od stworzeń, bo tylko w ten sposób dojdziemy do całkowitego wyrzeczenia. Tylko w taki sposób możemy dojść do zjednoczenia z Bogiem. Podkreśla zatem, że tylko On może nam dać całkowite i pełne szczęście²³.

O. Leon Dehon przywołuje też obraz Dzieciątka Jezus w grocie Betlejemskiej i píše, że: „Tajemnica Betlejem uczy pokory, nienawiści do grzechu, oderwania się. Nasz Pan unicestwił się, unizył się, stając się dzieckiem w zimną noc i w ubogiej stajni w Betlejem. Uczy nas oderwania się od stworzeń jako lekarstwa na wszystkie nasze pożądliwości”²⁴.

²¹ TENŻE, *Directorio Spirituale dei Sacerdoti del Sacro Cuore di Gesù*, nr 187-188.208-209; TENŻE, *Directoire Spirituel (1919)*..., dz. cyt., s. 513.

²² POR. TENŻE, *La vie intérieure facilitée par des exercices spirituels, tirés de la Sainte Écriture et des meilleurs auteurs ascétiques*, w: TENŻE, *Œuvres Spirituelles*, t. 5, Andria 1984, s. 239.

²³ POR. TENŻE, *La vie intérieure. Ses principes, ses voies diverses et sa pratique d'après les meilleurs auteurs ascétiques*, w: TENŻE, *Œuvres Spirituelles*, t. 5, Andria 1984, s. 98.

²⁴ TENŻE, *L'année avec le Sacré-Cœur II*..., dz. cyt., s. 129.

Do takiego postępowania zachęca o. Leon Dehon, poprzez modlitwę: „Panie, tchnij we mnie oderwanie się od dóbr ziemskich i oddanie się ubogim”²⁵. Znaczenie tej cnoty podkreślał także komentując niektóre fragmenty Pisma Świętego np. historię bogatego młodzieńca, który chciał uzyskać życie wieczne²⁶.

W pismach o. Leona Dehona możemy odnaleźć także liczne przykłady różnych biografii świętych, w których często podkreśla ich zdolność do oderwania się od świata i dóbr doczesnych. Podobnie się dzieje, kiedy przedstawia biografie swoich współbraci ze Zgromadzenia, które założył, lub też innych osób. Zawsze podkreśla ich oderwanie się od świata i rzeczy stworzonych²⁷.

Na podsumowanie rozważań o. Dehona na temat oderwania się od dóbr doczesnych oraz o sposobie korzystania z nich chcemy przedstawić jego refleksje, pozostawione jego nowicuszom do rozmyślenia 1 października 1880 roku. Ojciec Leon Dehon był wtedy mistrzem nowicjatu swojego Zgromadzenia i nie mógł tego dnia wygłosić konferencji, gdyż głosił rekolekcje profesorom z Kolegium św. Jana. Na początku swoich rozważań o. Leon Dehon podkreśla, że podstawowym celem ludzi jest kochać Boga i służyć Mu. Według niego, jest to prawda, o której nie trzeba nikogo przekonywać. Dodaje później, że św. Ignacy w swoich ćwiczeniach pokazuje dzieła stworzone jako środki, które mają służyć jedynie do osiągnięcia tego głównego celu człowieka. Podkreśla, że wśród wielu rzeczy stworzonych, które wylicza św. Ignacy z Loyoli, trzeba brać pod uwagę również wszystkie wydarzenia dokonujące się także za przyzwoleniem Boga. Zatem rzeczy stworzone są niczym innym jak tylko sposobami dojścia do Boga. Wylicza w swojej konferencji również trzy sposoby odbierania rzeczy stworzonych. Opowiadają one o pięknie, dobroci i wszechmocności Boga; mają zapewniać nasze podstawowe potrzeby; a także dają nam okazję do praktykowania wyrzeczenia, a także do umartwienia się, a to wszystko sprzyja wynagrodzeniu. Zdaniem o. Założyciela,

²⁵ Tamże, s. 135.

²⁶ Por. tamże, s. 141.

²⁷ Por. G. PISAREK, „Ćwiczenia duchowne” a myśl..., dz. cyt., s. 292.

ten trzeci sposób jest najlepszy i dlatego księża sercanie powinni próbować wcielać go w swoje życie duchowe²⁸.

Widzimy zatem, że w myśli o. Leona Dehona ofiara w praktykowaniu codziennego oderwania się od dóbr doczesnych, a pośrednio także w praktykowaniu ubóstwa była konieczna i niezbędna.

Pełnienie woli Bożej – ofiara z duszy – posłuszeństwo

Dla o. Leona Dehona zawsze ważne było wypełnianie woli Bożej, której szukał nieustannie do końca życia. W swoich wspomnieniach napisał, że wszyscy święci, jak niegdyś szlachta, mają jakieś motto, którym się kierują, używając go jako przypomnienia i zachęty do ożywiania swojego życia duchowego. Cytuje wielu świętych i ich hasła. Natomiast dla siebie samego przyjął następujące: *Domine, quid me vis facere* – „Panie, co chcesz, abym czynił?”²⁹. Widzimy więc, że posłuszeństwo woli Bożej było dla Założyciela księży sercanów sprawą fundamentalną.

To swoje pragnienie o. Leon Dehon odnawiał często w postanowieniach po rekolekcjach, jak na przykład w 1904 roku w Louvain³⁰. Miał wtedy sześćdziesiąt jeden lat.

Na swoich wykładach dla nowicjuszy Założyciel księży sercanów zachęcał ich do szukania w sobie tego ducha ofiary, której wyrazem będzie otwartość na wolę Bożą przez bycie posłusznym swoim przełożonym, a także wypełnianie zasad reguły zakonnej³¹. Ojciec Założyciel mówi, że każdy sercanin powinien naśladować Chrystusa, a przede wszystkim Jego życie ofiarą. Potem zaś podkreśla, że:

Doskonałość posłuszeństwa jest cnotą konieczną dla nas, Oblatów Serca Jezusowego. Nie mamy surowości kapucynów, kartuzów lub trapiistów. Aby więc być żertwami ofiarnymi, nie pozostaje nam nic innego,

²⁸ Por. S. FALLEUR, *Cahiers. Conférences et sermons...*, dz. cyt., s. 136; por. G. PISAREK, „*Ćwiczenia duchowne*” a myśl..., dz. cyt., s. 292.

²⁹ Por. L. DEHON, NHV 3, Ve Cahier, nr 2.

³⁰ Por. TENŻE, NQ 3, XIX/1904, nr 18.

³¹ Por. U. CHIARELLO, *Carisma del fondatore e spiritualità...*, „*Studia Dehoniana*” 28 (1991), s. 104.

jak praktykować ofiarę wewnętrzną. Czyż zwyczajną formą takiej ofiary nie jest może posłuszeństwo? (...) Nie każdego dnia będziemy mieć okazję poniesienia nadzwyczajnych ofiar i doznania straty krewnych lub doświadczenia wewnętrznych mąk, jednak codziennie posłuszeństwo proponuje nam elementy wewnętrznej ofiary, jedynej, której nasz Pan zwyczajnie od nas się domaga. (...) Nie jest się naprawdę żertwą ofiarną inaczej, jak tylko przez posłuszeństwo, które prezentuje się nam w każdym momencie i w każdej chwili...³².

W swoim liście skierowanym do wszystkich współbraci Zgromadzenia pisze, że:

Posłuszeństwo jest najbardziej miłą Sercu Jezusowemu ofiarą całopalną. Trzeba kochać tę cnotę i wypełniać częste akty podporządkowania się i uległości w kwestii wykorzystania czasu, a także pragnąć pełnienia zewnętrznych aktów posłuszeństwa...³³.

Na temat posłuszeństwa o. Leon Dehon pisał także, kiedy odnosił się do życia ukrytego Jezusa w Nazarecie. Prostota, ubóstwo i zwyczajność codziennego życia, a przede wszystkim bogactwo życia duchowego skłaniają Jezusa do bycia posłusznym swoim rodzicom. Dlatego też księża sercanie powinni naśladować tę cnotę posłuszeństwa Jezusa Chrystusa i podążać za Jego przykładem, by trwać w posłuszeństwie woli Bożej³⁴.

Ojciec Leon Dehon podczas swojej modlitwy często kontemlował posłuszeństwo Jezusa Ojcu oraz Jego ziemskim opiekunom Józefowi i Maryi. Podczas tej modlitwy wzmacniał swoją cnotę posłuszeństwa, która z czasem umocniła go w posłuszeństwie sięgającym postawy heroicznej, co możemy stwierdzić, analizując liczne wydarzenia jego życia. Możemy także stwierdzić, że Założyciel sercanów, przez całe swoje życie kapłańskie i zakonne szukał woli Bożej i pragnął ją bezwarunkowo spełniać. Kontemplując życie Jezusa, Maryi i Józefa w Nazarecie, a także

³² S. FALLEUR, *Cahiers. Conférences et sermons...*, dz. cyt., s. 163-164.

³³ L. DEHON, *Lettera circolare n° 2 del 15 settembre 1890*, nr 15.

³⁴ Por. E. ZIEMANN, *La riscoperta della dignità sacerdotale e religiosa dehoniana*, „Dehoniana” 1 (2009), s. 39.

mękę Chrystusa, dawał podwaliny pod fundamenty swojego heroicznego posłuszeństwa³⁵. Nigdy by go nie osiągnął w tak doskonałym stopniu właśnie bez doskonałego praktykowania ducha ofiary.

Poprzez słowa: „Jezus posłuszny”, które znajdujemy w *Lannée avec le Sacré-Cœur*, o. Leon Dehon starał się dać syntezę swojego nauczania o tej cnocie. Słowa te streszczają całe życie ukryte Jezusa w Nazarecie, który był nieustannie podporządkowany i posłuszny Ojcu za pośrednictwem swoich ziemskich rodziców. Założyciel sercanów mówi, że Jezus był przede wszystkim posłuszny swojemu Ojcu. Na dowód tego cytuje List do Hebrajczyków: „Oto idę, aby spełnić wolę Twoją” (10,9). To posłuszeństwo Ojcu Chrystus potwierdza, biorąc na ramiona krzyż i umierając na nim. Był On posłuszny także swoim ziemskim rodzicom w czasie życia ukrytego³⁶.

Problem posłuszeństwa Ojcu poruszają także obecne *Konstytucje*, w których, jak wiemy, znalazły miejsce myśli i doświadczenie wiary o. Leona Dehona, choć od jego czasów były one już wielokrotnie przedagowywane. Nauczają one, że Jezus Chrystus oddaje swoje życie na krzyżu i jest to znakiem Jego synowskiego posłuszeństwa Ojcu³⁷. Możemy w nich znaleźć także stwierdzenie: „Chrystus, posłany w pełni czasów, w posłuszeństwie Ojcu pełnił swoją posługę wobec mnóstwa ludzi”³⁸.

Ponownie więc dostrzegamy, że posłuszeństwo Jezusa woli Ojca było ściśle związane z ofiarą, którą była męka i śmierć krzyżowa. Rozumiał to dobrze o. Dehon, kiedy pisząc o doskonałym posłuszeństwie, odwoływał się często do posłuszeństwa i ofiary Jezusa Chrystusa.

³⁵ Por. G. PISAREK, „Ćwiczenia duchowne” a myśl..., dz. cyt., s. 300.

³⁶ Por. L. DEHON, *Lannée avec le Sacré-Coeur. Méditations pour tous les jours de l'année selon l'esprit du Sacré-Coeur, d'après l'ordre liturgique et les fêtes des principaux saint, à l'usage des ecclésiastiques, des religieuses et des personnes pieuses. Ier (Janvier – Juin)*, w: TENŽE, *Ceuvres Spirituelles*, t. 3, Andria 1983, s. 186.

³⁷ Por. CONGRÉGATION DES PRÊTRES DU SACRÉ-CŒUR DE JÉSUS, *Notre Règle de vie. Constitutions et Directoire Général*, nr 3.

³⁸ Por. CONGREGAZIONE DEI SACERDOTI DEL SACRO CUORE DI GESÙ, *Regola di vita SCJ. Costituzioni e Direttorio Spirituale*, nr 10.

Dla o. Leona Dehona przykładem posłuszeństwa była także postawa Maryi i Józefa. Maryja postępowała zgodnie z wypowiedzianymi przez Nią słowami: „Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego” (Łk 1,38)³⁹. Założyciel księży sercanów podkreśla, że Maryja wypełniła prawo w świątyni jerozolimskiej, kiedy zgodnie ze zwyczajem poszła tam, aby się poddać oczyszczeniu⁴⁰.

Należy zauważyć, że o. Leon Dehon nie tylko podkreślał wartość posłuszeństwa, ale także w ciągu całego swojego życia wielokrotnie pokazał, że heroiczne posłuszeństwo nie jest mu obce, gdyż wypełnia je wprowadzając w swoje życie postanowienia Stolicy Apostolskiej czy też biskupa diecezji, w której pracował.

Zgromadzenie, które założył o. Leon Dehon, tak samo jak właściwie wszystkie dzieła Boże, musiało pokonać wiele przeszkód, zwłaszcza na początku swojego istnienia. Poza trudnościami, które przychodziły ze strony administracji Kościoła, a także ze strony członków Zgromadzenia, możemy wymienić także słabe zdrowie Założyciela księży sercanów. Jednak wszystkie te przeszkody zewnętrzne czy też wewnętrzne zostały przezwyciężone dzięki niezwykłemu posłuszeństwu o. Leona Dehona⁴¹, a także dzięki jego niezwykłemu duchowi ofiary.

Dehonian spirituality and Practice of the Evangelical Counsels

Summary

The imitation of Jesus Christ on the way of the Evangelical Counsels according to the charisma offered to fr Leon Dehon, the founder of the Congregation of Priests of the Sacred Heart, constitutes a special vocation of Priests of

³⁹ Por. E. ZIEMANN, *Być kapłanem Serca Jezusowego*, Kraków 2006, s. 204.

⁴⁰ Por. L. DEHON, *L'année avec le Sacré-Cœur Ière...*, dz. cyt., s. 120.

⁴¹ Por. H. DE JULIOT, *San Quintino ha dimenticato P. Dehon?*, „Dehoniana” 3 (1976), Ed. ital., s. 158.

the Sacred Heart. They imitate Jesus Christ – chaste, poor and obedient – living according to charisma of their founder and putting into practice the Evangelical Counsels on the their specific dehonian spirituality.

Fr Dehon encourages his spiritual sons to pure love, to the total sacrifice made of themselves, and to count implicitly on God's will. All these three elements make up the spirit of reparation, that was so important for the founder of the Congregation of Priests of the Sacred Heart of Jesus and for the spirituality of his Congregation.

Religious consecration in our dehonian spirituality combines both: the spirit of reparation and religious vows, that are in the Church one of the ways to imitate Christ and at the same time a confession and a sign of the Holy Trinity. In our dehonian spirituality the life according to the Evangelical Counsels becomes a practice of pure love, full of self-sacrifice and implicit entrustment to God's will.

Ks. dr Gabriel Pisarek, sercanin, absolwent Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie, ojciec duchowny w Wyższym Seminarium Misyjnym Księży Sercanów w Stadnikach; teolog duchowości zajmujący się życiem wewnętrznym, kierownictwem duchowym i komunikacją interpersonalną, autor artykułów naukowych i popularnonaukowych.

e-mail: gabrielpisarek@gmail.com